

Др Слободанка Константиновић Вилић
Др Миомира Костић

**СИСТЕМ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА
И ПЕНАЛНИ ТРЕТМАН У СРБИЈИ**

Ниш, 2013.

Др Слободанка Константиновић Вилић
Др Миомира Костић

**СИСТЕМ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА
И ПЕНАЛНИ ТРЕТМАН У СРБИЈИ**

Друго измењено и допуњено издање

Рецензенти:

Др Војислав Ђурђић,
редовни професор Правног факултета у Нишу
Др Снежана Соковић,
редовна професорка Правног факултета у Крагујевцу
Др Драган Јовашевић,
редовни професор Правног факултета у Нишу

Издавач:

Центар за публикације Правног факултета Универзитета у Нишу

За издавача:

Др Мирослав Лазић, декан Правног факултета у Нишу

Технички уредник:

Ненад Милошевић

Штампа:

ЈП Службени гласник, Београд

Тираж: 300

ISBN 978-86-7148-171-7

СВА ПРАВА ЗАДРЖАНА.

ПРЕШТАМПАВАЊЕ И УМНОЖАВАЊЕ ЗАБРАЊЕНО

ПРЕДГОВОР

Уџбеник *Систем извршења кривичних санкција и пенални третман у Србији* резултат је настојања ауторки да изложи, уз коментаре и примере, измене и допуне најновијих законских решења у области извршења казни и других кривичних санкција у Републици Србији. Ауторке су се осврнуле и на извршење санкција изречених за прекршај, као и извршење осталих мера, попут мере притвора и одузимања имовинске користи, уз навођење последње усвојених законских решења.

Садржински, уџбеник, обухвата пет делова. На основу заједнички утврђене структуре и методологије, ауторке су написале следеће делове књиге: проф. др Слободанка Константиновић Вилић – *Извршење кривичних санкција изречених малолетницима* (осим тачке 1), проф. др Миомира Костић – *Историјски преглед облика кажњавања у Србији; Кривичне санкције и њихово извршење према позитивном законодавству* (4. „Политика извршења изречених кривичних и прекршајних санкција у Републици Србији“, 5. „Преглед статистичких показатеља за лица лишена слободе“), *Казне и њихово извршење* (4. „Извршење казне затвора у просторијама у којима осуђени станује“, „Извршење казне затвора изречене за кривична дела организованог криминалитета“), *Извршење осталих кривичних санкција* (2. Извршење казне рада у јавном интересу“), *Извршење кривичних санкција изречених малолетницима* (1. „Кривичне санкције за малолетне учиниоце кривичних дела према ранијим законским решењима у Србији“). Остали делови књиге резултат су заједничког рада ауторки.

Следећи свој научни пут, тежиле смо да целовито, на јасан и језгровит начин, разматримо основна питања, појмове и карактеристике пенолошког третмана и осталих законских и подзаконских решења везаних за извршење кривичних санкција код нас. Настојале смо да се не задржимо само на пукој интерпретацији и дескрипцији, већ да критички и аргументовано подвргнемо анализи поједина законска и подзаконска решења, указујући на њихову доследност и повезаност, скрећући пажњу на тешкоће у њиховој примени, као и примере добре праксе. Такође, разумевање законодавне праксе у систему извршења кривичних санкција представљала је посебан научни изазов за нас. У својој књизи, на једном месту, сакупили смо и критички разматрале сва усвојена правна решења, што увелико омогућава лакшу доступност свим аспектима задовољења радозналости читаоца, како академске тако и практичне, у непосредној примени прописа из ове области.

Ауторке

ПРЕДГОВОР ДРУГОМ ИЗДАЊУ

Друго измењено и допуњено издање уџбеника *Систем извршења кривичних санкција и пенални третман у Србији* уследило је по објективној чињеници недостатка примерака претходног издања књиге.

У међувремену, уследиле су многобројне промене, у позитивном законодавству, како у законским текстовима, тако и подзаконских аката. У друго измењено и допуњено издање књиге, ауторке су унеле све актуелни измене и допуне, као и сасвим нова нормативна решења, као и податке који се односе на извршење кривичних санкција и пенални третман у Србији.

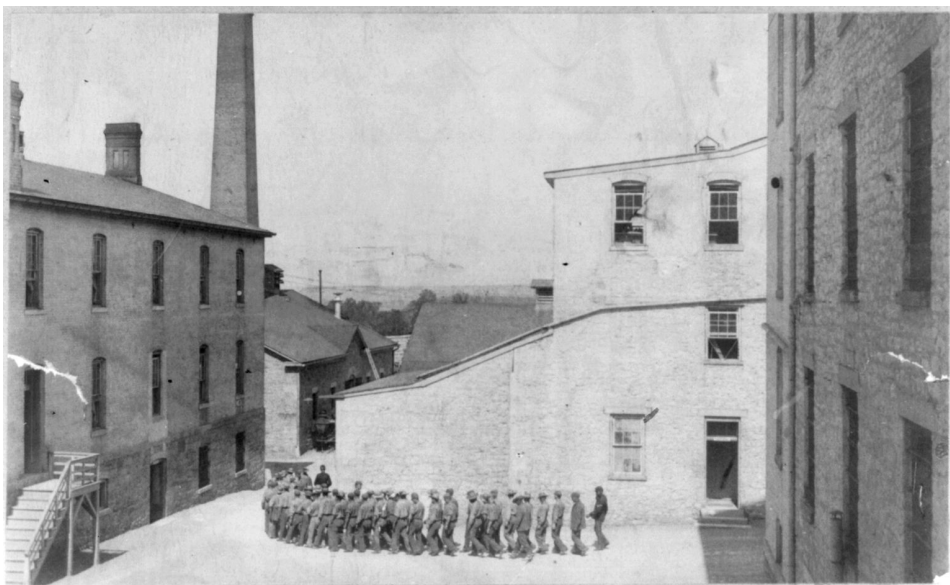
Током израде уџбеника, примећено је да доступни подаци о важним законским и подзаконским текстовима, којима се уобличава свакодневна позитивна пракса у поступању различитих државних органа приликом извршења кривичних санкција и пеналног третмана у Србији, често не одговарају стварном важењу прописа, да је разуђеност важећих аката обимна, па да све то често, и с правом, чини ову област недовољно доступној општој јавности. Тиме ће ова књига остати драгоцено штиво стручњацима из области пеналног поступања у Србији, грађанима, како да се једноставније упознају с важним пољем регулативе, везаним за ретрибутивну правду, и, наравно, студентима, будућим дипломираним правницима, који ће ову материју примењивати и, с надом, мењати, у корист крајењег домета и домена политике сузбијања криминалитета у Србији.

Уџбеник представља резултат рада на пројекту “Усклађивање права Србије са правом Европске Уније”.

У Нишу, јули 2013. године

Ауторке

ИСТОРИЈСКИ ПРЕГЛЕД ОБЛИКА КАЖЊАВАЊА У СРБИЈИ

ИСТОРИЈСКИ ПРЕГЛЕД ОБЛИКА КАЖЊАВАЊА У СРБИЈИ

Особености пеналне антропологије у Србији могуће је сагледати кроз дуг период времена, почев од доба пре феудалне Србије, па све до данашњих дана. Схватања о облицима и примени казни, посебно казне затвора, затвору као установи, његовој организацији, режиму и циљевима, мењала су се током историје, попримајући различита правна обележја, спрам особености друштвено-политичких система и прилика у њима током разних периода. Традиционални облици кажњавања и затварања делинквената могу се пратити од најстаријих сачуваних правних извора. Такође, поједине особине и специфичности система извршења казне лишења слободе издвојиле су се од периода њеног увођења у кривично законодавство.

Развитак и карактеристике облика кажњавања и пенитенцијарног система у Србији могу да се разврстају у неколико временских периода. Кроз све периоде постоји извештан степен континуираног развоја, али и појава битних, квалитативних промена и решења у кривичном законодавству, на прелазу једног периода у други.

Историјат кажњавања у Србији може се најпре сагледати у периоду **до 1918.** године. То је кажњавање у периодима пре и током трајања феудалне Србије, који је настављен добом Првог српског устанка. Затим следи кажњавање у Србији од 1815. до 1860. године и кажњавање од 1860. до 1918. године.

Период кажњавања у **предратној Краљевини Југославији** траје све до распада земље 1941. године.¹

Током НОБ-а и непосредно после ослобођења почиње да се развија нови кривично-правни систем. После доношења **Устава из 1946.** године кривичне санкције и њихово извршење добијају нове карактеристике. **Уставом из 1974.** године материја извршења кривичних санкција постаје регулисана републичким законима тадашње СФРЈ. Извршење кривичних санкција остаје регулисано републичким законом после распада земље 1991. године, у тадашњој државној заједници СЦГ и данас у **Републици Србији**.

1. Кажњавање у Србији до 1918. године

Пре Немањиха у Србији је била приватна реакција која је постепено почела да се претвара у јавну. Код Срба је постојала освета, „јер не би се њихово изузимање од општесловенског обичаја могло чим оправдати“.² Управо реч

1 Видети опширније: Константиновић Вилић, С., Костић, М., „Врсте казни и облици кажњавања у Србији до краја Другог светског рата“, *Пешчаник*, часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, година III, бр. 3, 2005., стр. 13-23.

2 Тарановски, Т., *Историја српског права у Немањихкој држави*, Службени лист, Београд, 1996., стр. 352.